

СЕН у навчальні програми з іноземних мов, адаптованих до вікових особливостей учнів, культурного контексту та освітнього рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Durlak J. A., Weissberg R. P., Dymnicki A. B., Taylor R. D., Schellinger K. B. The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*. 2011. Vol. 82(1). P. 405–432.
2. Teimouri Y., Goetze J., Plonsky L. Second language learning motivation and achievement: A meta-analysis. *Studies in Second Language Acquisition*. 2020. Vol. 42(2). P. 431–475.
3. Shao K., Pekrun R., Nicholson L. Enjoyment and achievement in foreign language learning: The mediating role of learner engagement. *Language Learning*. 2019. Vol. 69(4). P. 1032–1055.
4. Dewaele J.-M., MacIntyre P. D. The predictive power of multicultural personality traits, learner and teacher variables on foreign language enjoyment and anxiety. *Language Teaching Research*. 2019. Vol. 23(6). P. 679–698.
5. Shao K., Yu W., Ji Z. The role of classroom environment and growth mindset in English learners' boredom. *Frontiers in Psychology*. 2023. Vol. 14. P. 315.
6. Derakhshan A., Kruk M., Mehdizadeh M., Pawlak M. Boredom in language learning: A literature review. *The Asia-Pacific Education Researcher*. 2021. Vol. 30. P. 311–321.
7. Payton J., Weissberg R. P., Durlak J. A., Dymnicki A. B., Taylor R. D., Schellinger K. B., Pachan M. The Positive Impact of Social and Emotional Learning for Kindergarten to Eighth-Grade Students: Findings from Three Scientific Reviews. *Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL)*. 2008. P. 1–18.
8. Ryan R. M., Deci E. L. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*. 2000. Vol. 25(1). P. 54–67.
9. Dörnyei Z. *Motivational strategies in the language classroom*. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 155 p.

Каплан Аліна

Науковий керівник – доц. Пасічник Наталія

ЗАПОЗИЧЕНА ЛЕКСИКА У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Вступ. Запозичена лексика посідає особливе місце в сучасному англomовному медіа дискурсі, слугуючи дзеркалом глобалізації, міжкультурної взаємодії та розвитку інформаційного суспільства. Завдяки впливу інших мов, англійська постійно збагачується новими словами, які відображають соціокультурні, економічні та політичні зміни. У медіа, як в одній із найдинамічніших сфер комунікації, запозичення відіграють значну роль у висвітленні глобальних процесів і створенні спільного інформаційного поля. Переклад такої лексики є важливим завданням, адже він спрямований не лише на збереження змісту, а й на адекватне передання смислових відтінків, стилістики та культурного контексту.

Мета: дослідити особливості використання запозиченої лексики в сучасному англomовному медіа дискурсі та вивчити ефективні підходи до її перекладу українською мовою.

Основний текст. Англomовний медійний дискурс, що охоплює різноманітні усні та письмові тексти, створені журналістами та поширювані через газети, журнали, телебачення, радіо та мережу Інтернет у країнах, де домінує англійська мова, викликає значний інтерес серед мовознавців. Це зумовлено кількома ключовими чинниками [2, с. 362]. По-перше, визначна роль англomовних країн, таких як Велика Британія, США, Канада, Австралія, у формуванні

глобального інформаційного простору. Ці держави посідають провідні позиції в політичній, економічній, культурній і технологічній сферах, що робить їхній медійний дискурс не тільки впливовим, а й ключовим у формуванні громадської думки на міжнародному рівні. По-друге, англійська мова, що має статус «мови міжнародного спілкування» [7, с. 45], виконує функцію глобального інформаційного посередника. Її унікальна здатність об'єднувати носіїв різних мов і культур забезпечує доступ до широкої аудиторії, включно з носіями неанглійських мов, а також сприяє експансії англomовного медіадискурсу в різні куточки світу, роблячи його важливим інструментом міжкультурної комунікації. По-третє, сучасні технології, такі як Інтернет і соціальні мережі, значно посилили вплив англomовного медійного контенту. Його швидке поширення сприяє створенню спільного інформаційного простору, в якому англійська мова відіграє роль об'єднавчого чинника.

Сьогодні немає єдиної думки щодо визначення терміна «запозичення». У контексті використання іншомовних слів одним із найскладніших питань завжди було розмежування понять, що описують цей тип лексики. У лінгвістичних дослідженнях для цього застосовуються різні терміни, такі як: «іншомовні вкраплення», «запозичення», «іноземні слова», «варваризми», «інтернаціоналізми» тощо [4, с. 15]. Найпоширенішим терміном, який використовують для позначення слів, що перейшли в мову з інших мов, є «запозичення».

Визначення запозичення є проблематичним, оскільки дослідники використовують різну термінологію для позначення різних явищ мовного контакту, і важко знайти загальноприйняту термінологію. Визначення, дане С.Дж. Томасом і Т. Кауфманом у їхній праці про контактнo-індуковані зміни, було дуже впливовим протягом останніх двох десятиліть: «запозичення – це включення іноземних елементів у рідну мову групи носіями цієї мови: рідна мова зберігається, але змінюється за рахунок додавання інкорпорованих елементів» [11, с. 37].

Класифікація слів, запозичених з однієї мови в іншу, була одним із перших аспектів їхнього вивчення, який привернув увагу дослідників у цій галузі. Такий особливий інтерес до категоризації запозичень був мотивований тим, що на ранніх етапах вивчення мовних контактів акцент робився переважно на продуктах запозичення, а не на самому процесі. Водночас це було наслідком великої кількості можливих комбінаційних моделей між рідним та іншомовним матеріалом, що, своєю чергою, відображало надзвичайно складний характер процесу запозичення.

У сучасному англomовному медіа дискурсі запозичена лексика відіграє важливу роль, оскільки забезпечує швидку адаптацію мовних ресурсів до нових реалій, концептів і тенденцій глобалізованого світу. Такі реалії сформували тло, на якому з'явилися різноманітні пропозиції щодо класифікації, деякі з яких використовуються і сьогодні. Наприклад, у медіа контексті запозичення часто застосовуються для позначення нових феноменів у соціальних мережах, цифрових технологіях, культурних трендах і навіть політичних рухах. Наприклад, слова на кшталт «meme», «hashtag» або «influencer» демонструють вплив інтернаціоналізмів і калік на лексичний склад англійської мови.

Так, Д. Вінфорд повідомляє про спроби класифікувати запозичення ще наприкінці XIX та на початку XX століття, наприклад, П. Паулем (1886), У. Зайлером (1907-1913), Ю. Кауфманом (1939) та У. Бецом (1949). Однак одну з найповніших таксономій запозичень розробив Е. Гауген на основі аналізу мовлення норвезьких іммігрантів у Сполучених Штатах [10].

Станом на зараз у лексикології існує велика кількість способів класифікації запозичених слів. Ми пропонуємо розглянути основні з них:

Запозичення вважаються однією з ключових складових лексико-семантичної системи будь-якої мови. Для кращого розуміння та класифікації різних типів запозичень лінгвісти застосовують різні методики та підходи. Одним із таких способів є класифікація за джерелом запозичення. Насамперед слід усвідомити, що джерелом запозичення є мова, з якої конкретне слово потрапило в англійську лексику. В англійській мові існує багато джерел запозичень, що пояснюється історичними причинами. Найбільший вплив на лексичний склад англійської мови справили французька, латинська та скандинавські мови.

Основний принцип теоретичної концепції Е. Гаугена полягає в тому, що запозичення виникають у результаті взаємодії двох механізмів – імпорту та субституції [8, с. 95]. Імпорт реалізується, коли іноземне слово відтворюється в новій мові так, що його походження можна чітко простежити [8, с. 95]. Субституція, своєю чергою, передбачає заміну деяких морфем у слові мови-джерела на морфеми мови-реципієнта, що дає змогу інтегрувати слово в структуру цієї мови [8, с. 96]. Учений Е. Гауген зазначає, що «мовці здійснюють грубе лінгвістичне порівняння між двома мовами» [9, с. 110], у результаті чого досягається певний результат, про який він пише таке: «Будь-яка схожість між ними – це імпорт, а будь-яка відмінність між ними – це заміщення місцевого матеріалу. Заміщення означає, що імітація іноземної моделі не є досконалою, але це також означає, що вона стала більш звичною для тих, хто говорить рідною мовою» [9, с. 115].

Спираючись на класифікацію Л.О. Гончаренко, можна зробити висновок, що запозичення виконують п'ять основних функцій: інформаційну функцію; номінативну функцію; функцію прецизного висвітлення проблеми / теми; функцію емоційного впливу; функцію експресивності [3, с. 295-298].

У сучасній лінгвістиці існують п'ять ключових способів передачі запозичених слів:

Транслітерація – «перезапис тексту за допомогою іншої абетки» [1, с. 6]. Вона застосовується, коли потрібно передати точну форму написання іншомовного слова за допомогою алфавіту мови перекладу. Зазвичай використовується для власних назв, брендів і специфічних термінів, які не мають усталених варіантів у мові перекладу. Наприклад, англійське «YouTube» перекладається як «Ютуб», «Netflix» – «Нетфлікс», «Instagram» – «Інстаграм».

Транскрипція – «запис або перепис інформації засобами іншої системи (укладу)» [1, с. 6]. Вона орієнтована на відтворення звуків оригінального слова, що дає змогу зберегти точність

вимови в умовах іншої мовної системи. Вона часто використовується для спеціалізованих термінів, географічних назв або іноземних слів, наприклад, англійське «blog» – «блог».

Калькування/напівкалькування – «слово або словосполучення, що є дослівним поелементним перекладом іншомовного слова зі словникового складу рідної мови» [6, с. 132]. Калькування використовується, коли елементи іншомовного терміна перекладаються буквально, зберігаючи основні лексеми та їхній зв'язок. Напівкалькування передбачає збереження частини слова в оригіналі, а частини – у перекладі. Наприклад, англійське «webinar» перекладається як «вебінар» (від «web» + «seminar»), «smartphone» – «смартфон» (від «smart» + «phone»), «crowdfunding» – «краудфандинг» (від «crowd» + «funding»). Напівкалькування можна побачити в таких словах, як «email» – «емейл», «smartwatch» – «смарт-годинник».

Дескриптивний (описовий) переклад – «це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, термін фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення (терміна)» [5, с. 723]. Він використовується, коли немає прямого аналога запозиченого слова або коли потрібно пояснити значення терміна для ширшої аудиторії. Це часто застосовується для наукових або технічних термінів, наприклад, англійське «cloud computing» – «хмарні обчислення», «streaming service» – «сервіс для потокового відео».

Графічне відтворення (нульовий переклад) – «запозичення залишається з оригінальним написанням» [6, с. 132]. Іншими словами, це означає, що слово зберігає свою форму в оригінальній графії, особливо коли воно отримало міжнародне визнання або є частиною глобальної культури. Такі слова часто зберігаються в медіа в їхній первісній формі, наприклад, «brand», «selfie», «hashtag». У медіа ці терміни стали настільки поширеними, що використання оригінальних форм є частиною глобальної комунікації.

Висновки. Запозичена лексика є важливою складовою сучасного англомовного медіа-дискурсу, оскільки відображає глобалізацію та нові тенденції в соціальних, економічних і культурних сферах. Переклад таких запозичень є складним завданням, оскільки він вимагає збереження не лише змісту, а й стилістичних та культурних нюансів. Для ефективного перекладу застосовуються різні методи, як-от транслітерація, транскрипція, калькування та дескриптивний переклад, кожен з яких обирається залежно від контексту. Запозичення допомагають англійській мові швидко адаптуватися до нових реалій, зокрема в галузі цифрових технологій і соціальних медіа. Таким чином, переклад запозиченої лексики є важливим інструментом для забезпечення міжкультурної комунікації та точності в передачі інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вакуленко М. О. Наукові засади відтворення запозичених та іншомовних слів: інваріантна транскрипція і транслітерація. Вісник книжкової палати. 1999. № 10. С. 6–9.
2. Волков В., Куш Е. Англомовний медіадискурс як контекст функціонування фразеологізмів. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2018. № 164. С. 360–363.
3. Гончаренко Л. О. Функціональний аспект запозичень. Актуальні проблеми слов'янської філології. 2010. Вип. XXIII, ч. 4. С. 294–301.

4. Кириченко О. А. Характер нових запозичень в англійській мові (на матеріалі Оксфордського словника). Мовознавство. 2017. Т. 2, № 8. С. 1–16.
5. Колесник А. О., Белікова О. Ф. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 1. С. 719–727.
6. Подвойська О., Галадим М. Запозичення у німецькому та англійському публіцистичному тексті: функціональний аспект. Мовознавство. Літературознавство. 2021. Вип. 35, Т. 7. С. 128–133.
7. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 272 p.
8. Greavu A. A Classification of Borrowings: observations from Romanian/English contact. Diversité et Identité Culturelle en Europe. 2014. Vol. X (2). P. 95–104.
9. Haugen E. Bilingualism in Americas: A Bibliography and Research Guide. Alabama : University of Alabama Press, 1956. 388 p.
10. Haugen E. The Analysis of Linguistic Borrowing. Language. 1950. № 26. P. 210–231.
11. Thomason S. G., Kaufman T. Language contact, creolization and genetic linguistics. Oxford : University of California Press, 1988. 428 p.

Бойчук Наталія

Науковий керівник – доктор філософії Дячук Наталія

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 11 КЛАСУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ

У сучасному світі, де постійні інформаційні потоки та соціальна взаємодія відіграють ключову роль, комунікативна компетентність стає однією з найважливіших умов успішної соціалізації та професійного становлення особистості. Для учнів старшої школи закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) вона, відповідно, є не лише навчальною метою, а й необхідною складовою життєвих компетенцій, що забезпечить ефективну взаємодію в різних сферах діяльності після завершення навчання у школі.

В умовах реформування освітньої системи України, зокрема впровадження Нової української школи (НУШ) у старшій школі, починаючи з 2027 року, питання формування іншомовної комунікативної компетентності старшокласників набуде особливої актуальності. Сьогодні від випускників очікується не лише володіння мовними навичками, а й здатність до критичного мислення, аргументованого висловлювання, роботи в команді, а також адаптації до різних комунікативних ситуацій.

До важливих праць, які так чи інакше підіймали питання формування комунікативної компетентності в учнів старшої школи ЗЗСО є наукові та навчально-методичні праці Бігич О.Б. [1], Галустова К.Г. [2], Голуб Н.Б. [3], Задорожної І.П. [5], Рибалко Ю.В. [8], Юхимець О.І. [9] та ін.

Звідси, метою нашої статті є розгляд сучасних вимог до рівнів сформованості комунікативної компетентності учнів старшої школи в Україні, аналіз нормативних документів, що регулюють цю сферу та пропозиції рекомендацій щодо розвитку англomовної комунікативної компетентності учнів 11 класу ЗЗСО, зокрема, з використанням освітніх онлайн платформ.

Основний текст. Загальна стратегія навчання англійської мови у ЗЗСО визначається актуальними вимогами суспільства та рівнем поступу сучасних педагогічних, психологічних,